

Kulttuuri

Toimitus: Iikka Taavitsainen
Sähköposti: kulttuuri@savonsanomat.fi,
etunimi.sukunimi@savonsanomat.fi.
Puhelin: 017303111

Musiikki

Sokkotreffien mittaama

Elifantree-yhtye teki levyn kahdeksan rumpalin kanssa kahdeksassa maassa - suurin osa oli ensikohtaamisia.

Kuopio
Iikka Taavitsainen

Elifantree-yhtye ei ole ikinä mennyt sieltä, mistä aita on matalin. Siitä huolimatta *Hachi*-levyn taustatarina kuulostaa hurjalta.

Ensin pakataan autoon bändi ja äänityslaitteet, ja sitten matkustetaan syksyn ajan ympäri maailmaa eri lyömäsoittajien luokse luomaan uutta musiikkia, joka ammentaa paitsi kohtaamisesta, myös äänityspaikasta ja paikallisesta kulttuurista.

Yhtyeen saksofonisti, kuopiolaislähtöinen **Pauli Lyytinen** myöntää, että yhtye halusi itselleen ison haasteen. Idea syntyi vuosia sitten eräässä kokoonpanon käännekohtassa.

– Bändissä alusta saakka ollut rumpalimme (**Tatu Rönkkö**) siirtyi muihin tehtäviin, ja mietimme **Annin** (laulaja Anni Elif) kanssa, mitä tekisimme. Pohdimme, että mitä jos jatkossa olisimme duo, joka pyytää aina uusia artisteja vieraakseen, Lyytinen pohjustaa vuoden 2015 tapahtumia

Pariskunta Lyytinen ja Elif ehti

Olavi Louhivuori soitti oman osuutensa Kuopiossa Pauli Lyytisen mökkimaisemissa.

Teokset ovat kollaasinomaisia matkoja kulttuureihin, paikkoihin ja tiloihin, eräänlaisia kuvituskuvia.

Pauli Lyytinen

hakea projektiaan varten Koneen säätiöltä apurahaa, kun tähdet nyt-kähtivät uuteen asentoon, ja yhtye kasvoikin takaisin trioksi rumpali **Olavi Louhivuoren** liittyttyä porukkaan.

Ja sitten yhtye sai myös apurahan projektiinsa.

– Päätimme, että kun kerta on idea ja rahoitus, niin tehdään tämä alkuperäisen suunnitelman mukaan.

Yli viisi vuotta siihen meni, mutta nyt ”tämä” on valmis. Elifantreen *Hachi*-niminen tupla-albumi julkaistaan perjantaina.

Lyytisen mukaan projektin pitkään kaareen on monia syitä. Esimerkiksi koronaepidemian vuoksi levyn julkaisua on lykätty pari kertaa. Päällimmäinen syy on kuitenkin se, että albumia työstettiin samaan aikaan yhtyeen muun musiikillisen toiminnan ohella.

Elifantree on muun muassa julkaissut albumit *Anemone* (2018) ja *Blood Moon* (2019) sekä tehnyt ahkerasti kiertueita ympäri maailmaa. Lisäksi Lyytistä ovat työllistäneet myös monet muut kokoonpanot kuten Pauli Lyytinen *Magnetia Orkesteri* ja *Equality Stupid*.

– Tällaisen projektin suunnittelu vaatii aikaa. Piti etsiä mielenkiintoiset soittajat ja sitten pyytää heidät mukaan. Tavoitteena oli saada

aikaan jotakin ainutlaatuista.

Lopulta mukaan valikoitui kahdeksan kansainvälistä lyömäsoittaintaiteilijaa. Olavi Louhivuoren lisäksi mukana ovat norjalainen **Terje Isungset**, ruotsalainen **Andreas Werliin**, tanskalainen **Lisbeth Diers**, brittiläinen **Marc Pell**, sveitsiläinen **Julian Sartorius**, ranskalainen **Yuko Oshima** ja japanilainen **Ryosuke Kiyasu**.

Yhtye teki ensimmäisen äänityksen Lyytisen mökillä Kuopiossa. Näin matkaan lähtenyt ääniteknikko **Joonas Saikkonen** sai testata, miten kannettava studio toimii käytännössä.

– Sen jälkeen minä, Anni ja Joonas pakkauduimme autoon ja lähdimme matkaan, Lyytinen kertoo.

Projektiin oli varattu koko vuoden 2018 syksy. Ensimmäinen matka vei Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan, minkä jälkeen yhtye palasi kotiin tekemään keikkoja.

– Sitten lentäen Lontooseen ja takaisin, ja autolla Sveitsiin ja Ranskaan, josta kotiin. Sen jälkeen oli kolmen viikon kiertue ja heti perään lento Japaniin tekemään kiertue ja viimeinen äänitys, Lyytinen listaa syksyn töitä.

Ääniteknikko Joonas Saikkonen Norjassa mausoleumissa, jossa oli 14 sekunnin mittainen kaiku.

Elifantree-yhtye kiersi maailmalla äänittämässä uutta musiikkia. Matkassa mukana olivat ääniteknikko **Joonas Saikkonen** (vas.), laulaja **Anni Elif** ja saksofonisti **Pauli Lyytinen**. Lisäksi yhtyeessä soittaa rumpali **Olavi Louhivuori**.

Osa lyömäsoittajista oli suomalaisille tuttuja entuudestaan, mutta useimmiten kyseessä oli ensikohtaaminen. Oman haasteensa äänityksiin teki se, että musiikkia tehtiin ja taltioitiin erilaisissa paikoissa. Esimerkiksi Kuopiossa äänitettiin lammen päällä, Norjassa valtavassa kivisessä mausoleumissa, Lontoossa pienessä puutarhahökökelissä ja Tokiossa metrossa.

Ympäristön äänet kuuluvat lopputuloksissa esimerkiksi linnunlaulun, kaikuna ja kaupungin ääninä.

– Halusimme mukaan tunnelman. Teokset ovat kollaasinomaisia matkoja kulttuureihin, paikkoihin ja tiloihin, eräänlaisia kuvituskuvia. Kuvituskuvien ideaan kuului myös se, että musiikki syntyi paikallaan. Alun perin Lyytinen ja Elif olivat ajatelleet säveltävänsä teokset, jotka vain soitettaisiin ja äänitettäisiin yhdessä.

– Mutta heti ensimmäisessä sessiossa tajusimme, että se on väärä tapa. Lähdimmekin tekemään teoksia lyömäsoittajien ehdoilla. Joskus improvisoimme yhdessä, joskus sävelsimme perinteisellä tavalla ja kaikkea siltä väliltä.

Tärkeässä roolissa musiikissa

olivat paitsi lyömäsoittajien persoonat myös heidän käyttämänsä soittimet. Esimerkiksi norjalainen Isungset käytti sessiossa Aasia-ta keräämiään soivia kiviä sekä itse rakentamiaan lyömäsoittimia. Sveitsiläinen Sartorius oli puolestaan preparoinut rummun siten, että hän pystyi jalkapolkimella lisäämään soittimen sisään ilmaa, jolloin sen sointikorkeus vaihteli.

Japanissa Ryosuke Kiyasu käytti pelkkää virvelirumpua.

– Miten yhdestä rummusta voi saada niin paljon aikaan erilaisia ääniä, Lyytinen ihmettelee vieläkin.

Brittiläinen Marc Pell ja Anni Elif jammailemassa pienessä pihamajassa.

Rautalammin museolle 350 000 euroa tukea peruskorjaukselta varten

AVUSTUKSET Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Rautalammin museon päärakennuksen peruskorjaukseen tukea 350 000 euroa.

Rautalammin museon näytelyt ovat suljettuina kattore-

montin vuoksi kesään saakka. Kaikkiaan opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi tukea kulttuuritilojen perustamiskustannuksiin ja peruskorjauksiin tälle vuodelle yhteensä 5,39 miljoonaa euroa. Avustusta myönnettiin kaikkiaan

yhdeksälle hankkeelle.

Suurin tuki, lähes 2,3 miljoonaa euroa, annettiin Kajaanin teatteritalojen peruskorjaukseen. Toiseksi suurin tuki, 1,7 miljoonaa euroa, meni Jyväskylässä toimivan Alvar Aalto -museon

peruskorjaukseen ja nivelosan laajennukseen.

Lisäksi tukea saivat Forum Marinum, Lahden kaupungin-teatteri, Pietarsaaren museo, Tanssiteatteri Raatikko, Teatteri Vantaa ja Teatterimuseo.

JANNE RÄIKKÖNEN

– Oli hirmuisen hedelmällistä tehdä kaikkien kanssa töitä. Meillä oli myös ilmeisen hyvä tuuri, sillä henkilökemiat toimivat joka kerta erinomaisesti.

Vaikka syksyinen äänitysmatka oli antoisa, se oli myös rankka. Lyytinen myöntää, että varsinkin putkeen tehdyissä sessioissa palautumisaikaa oli vähän, mikä asetti luovuuden koviille.

– Piti elää koko ajan hetkessä, mikä neljännessä paikassa putkeen oli jo vaikeaa.

Lyytinen huomauttaa, että äänitykset olivat vain yksi osa prosessia. Materiaalia kertyi ”pöyristyttävä määrä”, ja suurin työ olikin käydä kaikki läpi ja valikoida sieltä levyille sopiva materiaali.

– Vaikka levy onkin kollaasi, halusimme yhtenäisen albumin. Hulluna meni aikaa karsimisessa ja kappaleiden järjestyksen hioimisessa.

Vaikka lopputulos julkaistaan tupla-albumina, äänitteille päätyi vain yksi kymmenesosa kaikesta tehdystä.

– Emme halunneet työntää tuplaa täyteen, vaan halusimme jättää jokaiselle kappaleelle tilaa, että

Yhtye

Tavoite kehittyä jokaisella levyllä

■ Elifantree on vuonna 2007 muodostettu yhtye. Yhtye syntyi, kun kuopiolainen Pauli Lyytinen ja ruotsalainen Anni Elif Egecioglu tapasivat Göteborgissa. Pian mukaan liittyi kuopiolaislähtöinen rumpali Tatu Rönkkö.

■ Kokeellista eletro-akustista rytmimusiikkia esittävän yhtyeen tuotanto pohjaa laulu-rummut-saksofoni-yhdistelmään.

■ Elifantree voitti vuonna 2008 Young Nordic Jazz Comets -kilpailun Suomen finaalin.

■ Yhtye on julkaissut tähän mennessä viisi levyä: Love & Trees (2010), Time Out (2012), Movers and Shakers (2015) Anemone (2018) ja Blood Moon (2019). Blood Moon on yhteislevy nykyklassisen Tölöläb-kvartetin kanssa. Yhtyeen uusin levy Hachi julkaistaan perjantaina.

■ ”Hachiin tekeminen oli vaativaa mutta hirveän opettavaista. Tavoite on, että jokaisella levyllä kehitymme johonkin uuteen suuntaan”, kertoo Pauli Lyytinen.

levy myös hengittää.

Koronaepidemian aikana Elifantree ei vielä ole tekemässä levyyn liittyvää kiertuetta. Sellainen on kuitenkin suunnitteilla, kun tilanne jälleen normalisoituu.

– Alun perin meidän piti lähteä jo maaliskuussa matkaan siten, että Olavi olisi mukana, ja vierailisimme konsertoimassa kaikissa äänityskohteissa. Sitä odotellessa

levy toivottavasti tarjoaa ihmisille matkan, kun matkustaminen on muuten rajoitettua.

– Keikkoja odotellessa me olemme lähinnä eläneet omassa koronakuplassamme mökillä, säveltäneet, hiihtäneet ja kokeilleet. Viime viikolla pääsin tekemään pari keikkaa rajatulle yleisölle, ja olihan se maaginen kokemus pitkän tauon jälkeen.

Suurista puista ja pienistä ihmisistä

Kirjat: Yhdysvaltalaisen Richard Powersin suurromaani rönstyilee vähän liikaakin.

RICHARD POWERS

Ikipuut

Suom. Sari Karhulahti.
Gummerus 2021. 649 s.

Kovin usein ei pääse lukemaan kirjaa, jonka päähenkilöinä ovat puut. Suomessa viime aikoina **Anni Kytömäki** on pitänyt romaaneissaan puita ja muuta luontoa tasaveroisina toimijoina ihmisten kanssa. Yhdysvaltalainen **Richard Powers** on kirjoittanut tavattoman paljon ihmistä vanhemmat oliot pääosaan Pulitzer-palkinnon voittaneeseen kirjaansa *Ikipuut*. Verrattomasta!

Toki kirjassa on pääosissa myös ihmisiä, vieläpä aika liuta eli yhdeksän. Kaikkien tarinat kietoutuvat kuitenkin enemmän tai vielä enemmän puihin.

Viiden ennestään toisilleen tuntemattoman ihmisen tiet vievät heidät ympäristöaktivisteiksi puolustamaan Amerikan viimeisiä ikimetsiä ja niiden jättiläismäisiä puuasukkaita. Pari heistä esimerkiksi asuu noin vuoden valtavan punapuun latvustossa estäen näin puun kaatamisen.

Näiden viiden henkilön radikalisoituminen tulee leimaamaan koko heidän loppuelämänsä. Mikä on hinta, jonka tällaisesta toiminnasta joutuu maksamaan, sekä konkreettisesti että henkisesti?

Kaikille yhdeksälle ihmispäähenkilölle on yhteistä, että puut ovat ikään kuin heidän moraalaisia kasvattajiaan. Ja vaikka puut ovatkin keskiössä romaanissa, niin kyllähän Powersin teos on ihmisen tuhoisuuden tarina.

Kirjassa on mielestäni liikaa päähenkilöitä. Kerronta ajoittain hajaantuu ja osittain hajoaakin. Tarinaa olisi ollut varaa lyhentää ja samalla selkeyttää, hieman keittää kokoon, varsinkin kun kirjalla on nyt tiiliskiven mitat.

Esimerkiksi pariskunta Rayn ja Dorothyyn osuus jää hieman irralliseksi, samoin nörtti Neelayn. Heidän tarinansa ovat kyllä oikein kiehtovia ja kiinnostavia, mutta hivenen tiukemmin ne olisi kokonaisuuteen pitänyt nivota.

Richard Powers kertoo romaanissaan, mikä on ympäristöaktivismin konkreettinen ja henkinen hinta.

Elämäntapamme yksinkertaisesti edellyttää, että me tuhoamme luontoa kiihtyvällä tahdilla.

Powersin tapa kirjoittaa on amerikkalaisen vetävä. Suurromaanin pitkä kaaret ovat viihdyttävää tekstiä todella positiivisessa mielessä. Suomentaja **Sari Karhulahti** on tehnyt oivallista työtä, eikä vähiten lukuisien puulajien nimien kanssa.

Mikä tällaisen romaanin merkitys sitten on? *Financial Times* on tituleerannut Powersin kirjaa ”suureksi amerikkalaiseksi ekoromaaniksi”. Tietysti hivenen naiivisti toivoisi, että tällainen kirja avaisi ihmisten silmät näkemään maailmanlaajuisen luonnon tuhon. Mutta jos on vähänkään taipumusta kyynisyyteen, ajattelee että näin ei tietenkään käy.

Ei tähänkään asti kaikki tieto luonnon tuhoutumisesta ole saanut meitä käytännössä tekemään muuta kuin puhumaan kauniisti luonnon puolesta.

Elämäntapamme yksinkertaisesti edellyttää, että me tuhoamme luontoa kiihtyvällä tahdilla. Ehkä tämän rehellisen myöntäminen on ainakin yksi Powersin kirjan merkitys. **Mikko Jämsén**